

Wisselende uitstalling in de vitrinekast:

In het kader van "Het jaar van de Mijnen":

Tentoonstelling van o.a. Bidprentjes verongelukte mijnwerkers, ansichtkaarten, les- en leerboeken OVS en Mijnbouwkunde en rapporten OVS. Uit de verzameling van Arthur Cransveld.

In dit nummer:

- Rose Fitzgerald Kennedy 1
- Highlights uit ons oorlogskranten-archief: Ontspanning na de bevrijding 2
- Nieuw boek uitgegeven door Nico Pakbiers: Mensenkind 2
- Eerste artikel van een lezer van onze Nieuwsbrief op onze oproep in Nieuwsbrief nr. 66 3
- Verjaardagen (70+) 4
- Activiteitenagenda 4

Nummer 67

maart 2015

Rose Fitzgerald Kennedy

Vele adellijke en welgestelde jongedames bezochten vroeger het vermaarde internaat van het klooster 'Blumenthal' (Sacré Coeur) te Vaals.

Een bekende persoonlijkheid, die daar samen met haar zus Agnes een jaar heeft gestudeerd, was Rose Fitzgerald. Bekend werd zij later vooral als de moeder van president John F. Kennedy. Rose Elisabeth Fitzgerald werd op 22 juli 1980 in Bosten (VS) geboren. Zij huwde op 7 oktober 1914 met Joseph P. Kennedy. Het gezin kreeg negen kinderen. Zij overleed op 22 januari 1995, op een leeftijd van 104 jaar!

In de zomer van 1908 vertrok het gezin Fitzgerald vanuit Bosten (USA) voor een reis door Europa. Samen met haar ouders en haar zus Agnes reisde Rose twee maanden door Europa, waarbij ook Nederland werd bezocht. Besloten werd, dat na deze vakantie Rose en Agnes een jaar in 'Blumenthal' zouden gaan studeren. Over haar verblijf daar bericht zij in haar biografie 'Times to remember' (Duitse uitgave 'Alles hat seine Stunde'), verschenen in 1974 het volgende:
"Am Ende dieses Sommers (1908) besloß man, daß Agnes und ich ein Jahr in Europa bleiben und dort zur Schule gehen sollten. Damals hielt man es für sehr vorteilhaft, wenn ein junger Mensch im Ausland die Schule besuchte, und ich stimme dieser Auffassung auch noch heute zu. Meine Eltern

entschieden sich für die Internatschule des Klosters Blumenthal in Holland, unweit der deutschen Grenze in der Nähe von Aachen oder, wie es die Franzosen nennen, Aix-la-Chapelle, der alten Kaiserstadt Karls des Großen. Es war eine kleine, französisch-deutsche und aus Angehörigen vieler anderer Nationen zusammengesetzte katholische Enklave in der friedlichen holländischen Landschaft. Junge Mädchen aus aller Welt nahmen an dem in französischer und deutscher Sprache erteilten Unterricht teil. So konnte ich endlich mein Französisch auffrischen und Deutsch lernen. Das war eine große Sache. Ich erlernte beide Sprachen fließend, und das hat mir während meines ganzen Lebens viel genützt.

Obwohl in Blumenthal wie in allen Klosterschulen eine religiöse Atmosphäre herrschte, beschäftigte sich der Lehrplan vor allem mit weltlichen Dingen. Man setzte voraus, daß der Lebensinhalt der Mädchen, wenn sie einmal verheiratet sein würden, Kinder, Kirche und Küche sei, und daß sie sich auf die Pflichten vorbereiten müßten, die sie dort erwarteten. In der Schule war Musik ein wichtiger Lehrstoff, und es gab ausgezeichneten

Chor- und Instrumentalunterricht, so daß ich meine musikalische Ausbildung mit großem Gewinn fortsetzen konnte. Weil so viele Nonnen und Schülerinnen Deutsche waren und weil die Grenze ganz in der Nähe lag, konnten wir in die kleinen benachbarten Städte wie Vaals oder nach Aachen fahren, um dort Toilettenartikel und kleine

Rose Fitzgerald 1911

Geschenke zu kaufen, die wir nach Hause schickten. Im August des folgenden Jahres kehrten wir nach Bosten und Dorchester zurück. Man beschloß, daß wir nicht noch ein weiteres Jahr in Europa zur Schule gehen sollten."

Victor Voncken

Highlights uit ons oorlogskrantenarchief: De brug van Remagen – Ludendorff Brücke

Nog ee moal

Nog ee moal kink tse zieë
 En veur de schoeëdeur schtoa
 Nog ee moal al weët et nog zoe
 schpiëe
 Der pap va je wîrk aaf hoale joa
 Nog ee moal liere loofe
 Bei de mam wier aan de haank
 Nog éng kier tum tum scherre jelde
 En die schnütse op de bank
 Nog ee moal beej de juffrouw Dresse
 lieëre
 Va aap noot mies en zoeë wieër
 Nog éng kieër als kink jeloertsdaag
 vieëre
 De helleje commelleoen joa
 De aller iëschte kieër
 Nog ee moal jelleuve
 In der helleje maan
 En bang haan veur der schwatse piet
 Nog éng kieër schpeäle op jen
 schtroas
 Vaan cowboy en bandiet
 Nog ee moal noa der Jeele joa
 Ing schoepkaar koale hoale
 Nog éng kieër daan bei winterweer
 Ziech weme aan de koale
 Nog ee moal ziech et dûmsche pakke
 En draume beej de oma op der
 schoeës
 Nog éng kieër op et pötsche kakke
 Man wat veult me ziech daan jroeës
 Nog ee moal in et leëve
 Al ken dat ooch nit mieë
 Zouw ich doch alles wëlle jewe
 Um nog ens kink tse zieë

Jerrie

(Gerie Cransveld)

Een van de bekendste feiten uit de Tweede Wereldoorlog is de verovering van de Rijnbrug bij Remagen zonder noemenswaardige tegenstand. In maart 1945 was de hele Eifel door de geallieerden bezet. Het Ardennenoffensief was mislukt en de slag om Hürtgenwald verloren. Duizenden soldaten en civilisten waren om het leven gekomen. Het Duitse leger trok zich terug. Bij het Duitse Hoofdkwartier ontstond het besef dat ze geen andere keus hadden, dan zich op eigen bodem te verzetten tegen de geallieerden. De Rijn was de laatste natuurlijke verdedigingslinie tegen de geallieerden. De 325m lange spoorbrug over de Rijn bij Remagen, de Ludendorff Brücke, was een belangrijke verbinding tussen de Ahr en het spoorwegennet ten oosten van de Rijn. In oktober 1944 werd de brug door 33 geallieerde vliegtuigen aangevallen, maar reeds enkele dagen later was de brug weer hersteld. Op 29 december 1944 werd een volgende poging ondernomen. Er ontstond aanzienlijke schade maar de brug stond nog en werd binnen enkele weken door Duitse genietroepen gerepareerd. Bombardementen in januari en februari 1945 verzwakten de brug nog verder. De totale troepenmacht om de brug te verdedigen bestond uit ongeveer 750 manschappen bestaand uit Hitlerjugend,

bron foto: www.stijdbewijs.nl

herstellende soldaten, Volkssturm en "Vrijwilligers". De brug was reeds in 1938 met behulp van 240kg springstof geprepareerd om in geval van nood opgeblazen te worden. Nadat Amerikaanse troepen op 7 maart Remagen hadden ingenomen werd het bevel gegeven de brug op te blazen. De eerste lading sloeg een krater in de oprit van de brug, maar de andere ladingen weigerden hun dienst. De Amerikanen zagen de Duitse soldaten aan de overkant van de Rijn druk in de weer met de springladingen en besloten tot een snelle actie. Tot twee keer toe probeerden de Duitse soldaten om de brug van op afstand op te blazen maar het mislukte. Een vrijwilliger ging op weg om de lont aan te steken. Dat lukte en de 240kg springstof ontplofte. De brug verdween in de rook. Toen die opgetrokken was lag de brug nog steeds op de pilaren en de Amerikanen

bestormden en veroverden de brug. Om 1600uur was de verovering een feit. Toch gaven de Duitsers de brug niet zomaar op. 367 vliegtuigen, waarvan 107 vernietigd werden, probeerden in de dagen volgend op de verovering de brug te treffen, zonder succes. Ook een aanval met 11 V-2's, afgeschoten vanuit Nederland, troffen geen doel. Ook duikers van de Duitse Marine hadden geen succes. Op 17 maart 1945, terwijl 200 soldaten van de genie op de brug aan het werk waren, klapte de stalen constructie echter in elkaar en verdween de brug in de Rijn. Hierbij kwamen 25 soldaten om het leven. In 1969 werd van de verovering van de brug een film gemaakt - The Bridge at Remagen. De film is gebaseerd op de ware gebeurtenis maar is voor een groot deel fictie. De makers van de film kozen voor een Hollywood-aanpak van de geschiedenis, waarbij de feiten werden opgepoetst.

Jan Francotte

Nieuw boek uitgegeven door Nico Pakbiers: Mensenkind

Nico Pakbiers uit Lemiers heeft een nieuw boek uitgegeven genaamd Mensenkind. Het bevat 4 verhalen (150 blz.). Mensenkind is een autobiografisch verhaal waarin de hoofdpersoon zich afvraagt wat liefde is, waarom God geen vrouw heeft, zeven zonden begaat en er eindelijk achter komt wat hij later worden wil.

Alles speelt zich af in Uilendorp, een dorp in het hoge zuiden van de Lage Landen, grenzend aan Nordrhein-Westfalen en de Oost-Kantonen. De andere drie verhalen; Lilith en de dwaas, Gepokt en gemazeld en Het Roer om, zijn fictiever maar daarom niet minder waar. Het boek is nog niet

verkrijgbaar in Vaals maar kan per mail besteld worden bij Nico Pakbiers zelf. Geïnteresseerden kunnen een mailtje sturen naar Kistenennico@live.nl. Het boek kost, als het bij Nico Pakbiers zelf besteld wordt, €12,50. Het is ook te bestellen via Bol.com (hier kost het €15,-)

Eerste artikel van een lezer van onze Nieuwsbrief op onze oproep in Nieuwsbrief nr. 66

Graag wil ik gevolg geven aan de oproep om de Nieuwsbrief van kopij te voorzien. Daarom een kort overzicht van onze levensloop in en buiten Vaals. Ik, Wim Speth, ben geboren in Vaals op 28 April 1945. In de Koperstraat op nummer 11. Mijn ouders waren Frans Speth en Barbara Spobeck. Mijn broer, Nico, is een jaar ouder en mijn zus Marianne is vijf jaar jonger. Wij hebben in de Koperstraat een vrij zorgeloze jeugd gehad. Wij speelden bijna altijd buiten, tot de lantaarns aangingen. In die tijd kon je nog zonder gevaar op straat spelen want er was bijna geen verkeer. Verstoppertje, knikkeren, "pötsche lappe", "drieve", mit de Knowwel en natuurlijk in de winter sleeën. In de "Bende", de Lindestraat of van "der Beusch eraaf".

De winters waren in mijn herinnering altijd streng met veel sneeuw, wat natuurlijk niet altijd zo was. Maar een krant onder de kleren deed wonderen. Handschoenen waren altijd nat en de schoenen, van leer, moesten 's avonds drogen met krantenpapier erin. De eerste kennismaking met school was de Bewaarschool waar wij knippen en prikken leerden. Rekenen en taal en andere vakken leerden wij in de Aloysiuschool in de Lindestraat, van onder anderen juffrouw Dresse. Een bolletje en twee bolletjes = drie bolletjes. En dan klassikaal opdreunen. Muziek van meester Schmetz met viool en meester Kieboom. Later zijn wij verhuisd naar Koperstraat 28. Vandaar ging ik naar de M.U.L.O. in de Tentstraat met de onderwijzers van Boom, Hintzen, Meertens en Heijnen. In het laatste jaar van deze school ben ik gekeurd voor de militaire dienst. Met 16 jaar naar de opleiding voor onderofficier in Weert. Mijn ouders woonden inmiddels in de Paulusstraat. Die huizen

hebben wij als kind nog zien bouwen en onlangs zijn zij alweer afgebroken. Via enkele omzwervingen en diverse legerplaatsen uiteindelijk in 't Harde terechtgekomen. Inmiddels had ik in café "Beej der Drujje" Nan leren kennen en voor ik het wist stond ik aan de andere kant van de tap. In 1969 zijn wij "van de wet" getrouwd en een jaar later "van de kerk". Nan is geboren in de Kerkstraat als dochter van Hein Bröcheler, "d'r Drujje" en Justi Kunkels. Zij heeft haar schooljaren doorgebracht bij de nonnen in Bloemendal en heeft de fijne kneepjes van de huishouding geleerd op de Huishoudschool. Samen hebben we nog enkele jaren geholpen in het café van onze schoonouders. In 1970 kochten wij in 't Harde een huis. Een hele stap voor die tijd, maar we hebben daar nooit spijt van gehad. In 1971 werd onze zoon Rick geboren. Alhoewel dus een echte "Hollander" spreekt hij vloeiend Vaalser dialect. Dat hebben wij hem wel bijgebracht. Nan had inmiddels ook een baan bij de Thuiszorg. Eerst als hulp en later als leidinggevende, zoals dat heet. Onder andere de planning en inzet van de werknemers in de zorg. Na veertig mooie jaren in het leger, met als toetje enkele uitzendingen naar de Balkan, ging ik in 2000 in de VUT. Natuurlijk nog veel te jong om thuis te zitten maar aan die leeftijd viel toen nog niet te tornen. Mijn grote hobby, de scherm sport, kreeg toen nog meer aandacht en doordat wij deelnamen in projecten voor de Balkan hoefde ik mij niet te vervelen. Nan is nog een paar jaren blijven werken en ging toen ook met vervroegd pensioen. Onze twee kleinzonen zijn nu 11 en 13 jaar en kunnen natuurlijk ook op aandacht rekenen. In 2012 hebben wij nogmaals, na 43 jaar in t Harde, de stoute schoenen aangetrokken en zijn wij

foto: Nan en Wim Speth

verhuisd naar Wilsum, in Duitsland. Daar wonen wij nu alweer tot op de dag van vandaag tot volle tevredenheid. Schermen doe ik nu in Nordhorn. Wij wandelen veel en Nan bereidt zich voor op haar 4e Vierdaagse van Nijmegen. Ons contact met Vaals bestaat, naast sporadische familiebezoeken, uit het volgen van het wel en wee van de gemeente en zijn inwoners. Ik ben lid van Sankt Tolbert, de zeer actieve Heemkundevereniging, en krijg zodoende veel informatie. Samen volgen wij met veel plezier de rubrieken op facebook waarin het Carnavalsleven en de Vaalser nostalgie aan bod komen. De initiatiefnemers verdienen alle lof. Facebook is bij uitstek geschikt om over "Verleden en Heden" van gedachten te wisselen en met name de foto's zorgen voor veel interessante discussies. Met name Arthur Cransveld die als een "spin in het web" de vinger aan de pols houdt en broer Gerrie die met zijn humor en dichttalent zorgt voor een vrolijke en soms melancholieke noot. Dank daarvoor!! Zodoende blijven wij, zij het op afstand, toch met "oos Heemetschadt" verbonden en kunnen wij het soms opstekende heimwee de baas blijven.

Nan en Wim Speth

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
sankttolbert.nl

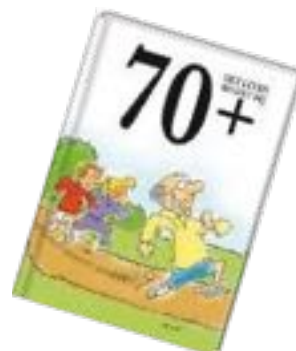
Verenigingsnieuws

Verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert-leden

April 2015

1 april	Cinth van Aken 73 jaar
4 april	Heinz Mertens 76 jaar
5 april	Annie Fanchamps-Loozen 71 jaar
7 april	Carl Caubo 88 jaar
24 april	Maria Minker-Klein 79 jaar
26 april	Wiel Dautzenberg 82 jaar
28 april	Herman Lennertz 80 jaar
28 april	Wim Speth 70 jaar

Leden die vermelding in deze rubriek niet op prijs stellen gelieven dit tijdig door te geven aan het secretariaat.

Allen van harte gefeliciteerd!

Activiteitenagenda

27 maart Algemene Ledenvergadering/ Jaarvergadering van Hkk Sankt Tolbert Bloemendalstraat 11A Vaals. Aanvang 19:30 uur.
Alleen toegang voor leden.

22 februari t/m 6 april Schilderijen en sculpturen van de Akense schilder en beeldhouwer Manfred Kütz in de Kopermolen aan het von Clermontplein in Vaals

12 april Aier-zietsoeng in zaal de Obelisk in Vaals door Toneelvereniging Excelsior uit Kerkrade. Aanvang 16.00 uur.

Zaal open 15.00 uur.
Uitsluitend voorverkoop a € 11,00 bij Grand Café ZeRa Vaals. (Geen reserveringen).

19 april Amstel Gold Race

REAGEREN

De nieuwsbrief is een maandelijkse uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.